

Motion till riksdagen 2019/20:733

av **Jörgen Hellman m.fl. (S)**

Arbetsmarknaden i Västsverige

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av insatser för att stärka arbetsmarknaden i Västsverige och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Västsverige är ett tillväxtområde. De bekymmer som finns är främst rekryteringsproblem, matchning mellan arbetslösa och lediga jobb samt att få nyanlända i arbete.

Västsverige skiljer sig från övriga landet genom att andelen sysselsatta inom tillverkningsindustri och jordbruk/livsmedelsindustri sticker ut. Vi kan också konstatera att de delar av Västsverige som domineras av dessa näringsgrenar inte har samma tillväxttakt som regionen som helhet. Även i dessa branscher är det svårt att hitta den kompetens som krävs för fortsatt utveckling.

Regeringen har genomfört insatser kopplade till Innovationsrådets arbete inom life science, miljö och klimat samt digitalisering. Life science är en nyckelsektor för Sverige och Västsverige. Regeringens strategi för en nyindustrialisering för att locka fler industriinvesteringar till Sverige är oerhört viktig för Västsverige, som är en av landets mest industritunga regioner.

Göteborg är ett nav för västsvensk industriutveckling med sin långa industritradition och stora företag. Det är också här större delen av Västsveriges forskningsverksamhet är koncentrerad. Vid Centrum för tjänsteforskning vid Karlstads universitet, med fokus på värdeskapande genom tjänster, bedrivs en forskning på hög nivå. Detta inom ett område som blir allt viktigare och där en stor del av framtidens sysselsättning kommer att finnas.

Finansiering av innovationer och satsningar är ett bekymmer för företag utanför de stora tillväxtområdena i Sverige. Västsverige är ett område där företag på mindre orter har svårt att få finansiering till en rimlig kostnad om de över huvud taget får denna hjälp av banker och andra kreditinstitut.

Även de små och medelstora företagen är viktiga för exporten. Tillgång till finansiering av exportaffärer är en nyckelfråga för många av dessa och även rådgivning inför exportsatsningar.

Såväl vad gäller stöd och finansiering för vägen från innovation till tillverkning som exportfrämjande insatser är det viktigt att dessa verkligen kommer mindre företag på små orter men också på landsbygd till del.

Samtidigt som alltför många människor är öppet arbetslösa i Västsverige finns det många lediga jobb i regionen. Västsverige har liksom Sverige i stort en ojämnt fördelad arbetslöshet. Arbetslösheten är särskilt hög hos personer utan gymnasieutbildning eller med kort vistelsetid i Sverige.

Näringslivet i Västsverige har svårt att finna den kompetens man söker för olika tjänster. Inte minst gäller detta offentlig sektor.

Rekryteringsbekymmer är inget specifikt storstadsproblem utan gäller också i stor utsträckning företag på mindre orter. Den investering i nya utbildningsplatser inom vuxenutbildningen – i ett nytt kunskapslyft och aktiva insatser för långtidsarbetslösa – som genomförs är positiv för vår region. Det är viktigt att denna satsning utvecklas på ett sådant sätt att man utgår från lokala samt regionala förutsättningar och inte framhärdar likformiga regler för hela landet. Är behoven olika så skiljer sig också insatserna åt.

Att ta till vara alla individers kompetens, vare sig den införskaffats inom landet eller i någon annan del av världen, är viktigt för en lyckosam integration för nyanlända svenskar liksom för rörligheten på arbetsmarknaden.

Många branscher genomgår en snabb utveckling. Detta får till följd att personer med lång erfarenhet av en bransch eller ett yrke tvingas att byta jobb. Genom en validering av befintliga kunskaper kopplat till utbildning inom det kompletteringsbehov som framkommer kan steget till ett nytt arbete kortas ned väsentligt. En tydlig signal om exakt vilken utbildning som krävs för ett nytt jobb kan dessutom öka studiemotivationen hos de som drabbas av arbetslöshet.

När man analyserar arbetslösheten bland unga framgår tydligt vad som hindrar steget in på arbetsmarknaden. Problem har främst de ungdomar som saknar gymnasieutbildning eller har en funktionsnedsättning och utrikes födda som kommer till Sverige under senare tonåren.

Det är viktigt att vi ser kommunerna som en viktig aktör för att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten. Många gånger kan kommunerna via sina kontaktnät med det lokala näringslivet hjälpa till att slussa ut ungdomar till en meningsfull sysselsättning och senare jobb.

Arbetsförmedlingen ska enligt uppgörelsen mellan regeringen, L och C ”reformas i grunden” och bland annat ge fristående aktörer ansvar för att matcha och rusta arbetssökande för jobb. Dessa aktörer kommer att få ersättning baserad på i vilken grad de lyckas få ut de arbetssökande i jobb och sysselsättning. För att arbetet ska kunna fungera väl är det viktigt att utreda i vilken utsträckning och på vilket sätt kommunerna kan spela en roll i det nya systemet. Då många kommuner har både kompetens och upparbetade organisationer är det rimligt att överväga om kommunerna också, på samma villkor som fristående aktörer, ska kunna agera aktör och kunna erbjuda utbildningar och matchning, och få ersättning från staten för detta. En fördel skulle också vara att risken att stå utan aktör för den arbetslösa minskar jämfört med om vi enbart förlitar oss på privata aktörer. Arbetslösa är alla olika och har olika behov av stöd och på detta sätt blir valfriheten än större. Det är dessutom en förutsättning för att verksamheten ska kunna

fortgå även i områden där det finns för få arbetslösa för att någon marknad för privata aktörer ska uppstå. Också civilsamhällets aktörers möjlighet till medverkan bör beaktas.

Idag är många ungdomar, även de med godkänd gymnasieutbildning, hänvisade till kortsiktiga anställningar via bemanningsföretag eller som timvikarier med korta varsel för de timmar man får arbeta. Detta ger en otrygg livssituation och skjuter upp de ungas möjligheter till ett normalt vuxenliv.

Västsveriges tillverkningsindustri är beroende av fungerande godstransporter som många gånger påbörjas på landsbygden. Vi ser positivt på regeringens satsning på ökat underhåll av järnvägsspår och vägar på landsbygden. Det är en satsning på bättre arbetspendling och effektivare godstransporter på både väg och järnväg som gynnar hela landet och som förstärker Sveriges position som export- och industriland.

I Västsverige är det därför otroligt viktigt att såväl det västsvenska paketet som satsningen på E20 förverkligas. Vår region är också beroende av att vattentransportleden mellan Väneren och Göteborg fungerar på ett funktionellt sätt. Att Göteborgs hamn ges möjlighet till utveckling är också viktigt för industrin i hela Västsverige. Med större transportfartyg ställs nya krav på hamnens funktioner. Det krävs dessutom att järnvägsnätet är utbyggt för att klara transporter till och från hamnen.

Tillgänglighet till kommersiell service såväl som myndighetsnärvaro är en av förutsättningarna för att människor ska kunna bo, jobba och driva företag i alla delar av landet. Detta är också ett bekymmer inom vår region. Inte minst i Dalsland, Värmland och Skaraborg finns områden som idag saknar nästan all form av kommersiell service. Postens service är en förutsättning för företag i områden där alternativa kommersiellt baserade distributionsbolag saknas.

En översyn vad gäller statliga myndigheters närvaro – Arbetsförmedlingen, Skatteverket, Försäkringskassan, polisen med flera – behöver också göras. Deras betydelse för såväl boende som näringsliv ska ej underskattas även om vi lever i en värld där många av kontakterna sker på digital basis. Det personliga mötet ska inte undervärderas. Detta kan exempelvis ordnas genom att mobila team besöker kommunen vissa dagar i månaden.

Med schysta villkor, löner som går att leva på och balans mellan olika anställningsformer, som innebär att otrygga anställningsformer motverkas, blir livet lättare för många, framför allt kvinnor. Samtidigt måste den offentliga sektorns arbetsgivaransvar vässas med ambitionen att vara ett föredöme på hela arbetsmarknaden. Arbetskraftsinvandring ska bara tillåtas när det inte går att hitta rätt personer i Sverige. Jobb i yrken där det inte råder brist på arbetskraft ska gå till arbetslösa personer i Sverige. I regeringsställning har vi bland annat infört krav på bra arbetsvillkor i offentliga upphandlingar. Vi vill också ta krafttag för att motverka stress och psykisk ohälsa i arbetslivet genom att skärpa kraven på arbetsgivare och förbättra arbetsskadeförsäkringen och företagshälsovården. Sverige har sedan 1960-talet varit ett föregångsland vad gäller jämställdhet. Många viktiga steg har tagits på vägen mot ett jämställt samhälle och därmed arbetsliv, men lång väg återstår. Det handlar om löner, arbetsvillkor och värdering av arbetsinsatser.

Lönekartläggning varje år, rätt till heltid, stopp för att stapla visstidsanställningar på varandra och jämställda arbetsplatser är fyra viktiga steg för att nå en jämställd arbetsmarknad. I Västsverige tas på många håll steg i denna riktning, men mer behöver göras.

Regering och riksdag måste fatta de beslut som krävs för att en jämställd arbetsmarknad ska bli verklighet om inte arbetsmarknadens parter klarar av att komma överens om att överbrygga de skillnader som bygger på kön.

En förutsättning för att såväl kvinnor som män ska kunna gå till arbetet utan att riskera att bli sjuka eller skadade är en bra arbetsmiljö. Under en följd av år har arbetsmiljöarbetet kommit på undantag. Det har vi märkt av i Västsverige, och en uppgradering av det aktiva och förebyggande arbetet för en bättre arbetsmiljö måste fortsätta.

Sjukfrånvaron i landet sjönk något under 2017. Det är positivt. Ändå drabbas fortfarande alltför många av sjukdom och skador som leder till såväl personligt lidande som ekonomiskt avbräck för såväl individen och företaget som samhället i stort. Det är främst kvinnor inom välfärdssektorn som drabbas. Insatser måste till för att lösa de grundläggande problem som förorsakar de bekymmer som leder till sjukfrånvaro.

Jörgen Hellman (S)

Aylin Fazelian (S)

Lars Mejern Larsson (S)

Petter Löberg (S)

Carina Ohlsson (S)

Mattias Jonsson (S)

Sara Heikkinen Breitholtz (S)